

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 3031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
Fax: 088 288 9830
www.deloitte.nl

Beconnummer 110620

STRIKT VERTROUWELIJK

Aan de leden van de gemeenteraad
Van de gemeente Bunnik
Postbus 6
3980 CA BUNNIK

Rotterdam, 13 juli 2021

Ons kenmerk:

Geachte leden van de raad,

Hierbij bieden wij u ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik.

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de door het college van burgemeester en wethouders onder toezicht van de gemeenteraad opgemaakte jaarrekening. De controle van de jaarrekening ontslaat het college of de raad niet van hun verantwoordelijkheden. Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 26 oktober 2020. Wij hebben op 13 juli 2021 een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: drs. A.J. Schutgens RA

Inhoudsopgave

01 Managementsamenvatting

Managementsamenvatting 2020	5
---	---

02 Belangrijkste bevindingen en observaties

Jaarrekening en jaarverslag	9
Effecten COVID-19	10
Rechtmatigheid	11
Sisa en WNT	13
Grondexploitaties	15
Overige aangelegenheden	18
Fraude als onderdeel van onze controle	21

03 Interne-beheersingsomgeving

De belangrijkste bevindingen uit onze managementletter 2020	22
---	----

04 De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente	26
Het weerstandsvermogen	28

05 Overige aangelegenheden

Communicatie met het management	30
---	----

06 Bijlagen

Bijlage A: Niet-gecorrigeerde controleverschillen	32
Bijlage B: Onzekerheden in de controle	33
Bijlage C: In de controle opgenomen aanpassingen	34
Bijlage D1: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020	34
Bijlage D2: Bevindingen SiSa-bijlage Tozo 2020	36
Bijlage E: Onafhankelijkheid	39

01 Management- samenvatting

Managementsamenvatting 2020

	1. Identificeren van wijzigingen binnen uw gemeente	2. Vaststelling materialiteit	3. Reikwijdte	4. Inschatting significante risico's	5. Conclusie significante risicogebieden
Kernactiviteiten	Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2020 een interim-controle uitgevoerd bij uw gemeente. Tijdens onze interim-controle hebben wij de belangrijkste wijzigingen binnen uw organisatie vastgesteld en is de impact op onze controleaanpak daarvan bepaald. Na de behandeling van de management letter zijn er geen (significante) wijzigingen geweest.	Bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik hebben wij op 13 juli 2021 een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven. De hierbij gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 377.000 en respectievelijk € 1.131.000 miljoen. De rapportagetolerantie bedraagt € 100.000.	De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging d.d. 26 oktober 2020. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2020 voldoende voor de doelstelling van onze controle.	Onze planning beschrijft het proces van risico-inschatting, inclusief nadere informatie over de significante risico's die wij tijdens deze opdracht hebben geïdentificeerd. Onze bevindingen en conclusies met betrekking tot deze risico's zijn vermeld in deze rapportage. De significante risico's bevinden zich op de onderwerpen: • Management override of controls.	Wij wijzen u op onze conclusies met betrekking tot de significante controlerisico's. We merken op dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd ten aanzien van de significante risicogebieden.
Bevindingen	• Waardering Voorraad onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie: Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie ontwikkeld en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen aannemelijk zijn en consistent worden gebruikt. • Sociaal Domein: Wij hebben de verantwoorde baten en lasten inzake het sociaal domein beoordeeld. Hierbij zijn geen fouten geconstateerd. Er is voor een bedrag ad. € 854.000 sprake van een onzekerheid in ons oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid in het kader van het sociaal domein. In het onderdeel Sociaal Domein gaan wij hier nader op in. • Begrotingsrechtmatigheid: Wij hebben bij de controle op de jaarrekening vastgesteld dat er sprake is van begrotingsoverschrijding(en) op de programma's Bestuur & Ondersteuning (pr 1). Deze begrotingsoverschrijdingen wegen echter niet mee in het accountantsoordeel. In het onderdeel Begrotingsrechtmatigheid gaan wij hier nader op in. • Wij hebben geen onrechtmatigheden vastgesteld inzake naleving van de Europese aanbestedingswet • Financiële positie: De financiële positie van uw gemeente is sterk. De solvabiliteit van uw gemeente bedraagt per 31 december 2020 60%. In het onderdeel De financiële positie van uw gemeente gaan wij hier nader op in. • Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van de controle op management override of controls.				
Kernpunten	• Geen niet-gecorrigeerde controleverschillen met betrekking tot het vermogen en resultaat. • Geen feitelijke niet gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). • Geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels als gevolg van het wijzigingen van de verslaggevingsgronslagen.				
Oordeel	Wij hebben een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik.				

De controle 2020 van de gemeente Bunnik

Managementsamenvatting 2020

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik uitgevoerd. Bij de jaarrekening 2020 van de gemeente Bunnik hebben wij een goedkeurende controleverklaring voor getrouwheid en rechtmatigheid afgegeven op 13 juli 2021..

Met de opdrachtbevestiging 2020, hebt u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2020. Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- Controleprotocol gemeente Bunnik 2015 en volgende jaren.
- Het normenkader 2020.
- Controleprotocol WNT 2020.

Geen significante wijzingen in reikwijdte van de controle

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2020 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Bunnik

Ons zijn geen relaties bekend tussen Deloitte Accountants B.V. en haar zuster- en/of dochterondernemingen of de memberfirms van Deloitte Touche Tohmatsu Limited en hun respectievelijke zuster- en/of dochterondernemingen en de gemeente Bunnik, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage E bij deze rapportage.

Geen wijzigingen in de verslaggevingsgrondslagen

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn zeer belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2020.

Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd.

Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen redelijk zijn en consistent worden gebruikt.

COVID-19

Het COVID 19 (Corona) virus heeft in de jaarrekening de eerste financiële gevolgen gepresenteerd over het boekjaar 2020. Hoe groot de financiële en maatschappelijke impact voor het boekjaar 2020 is geweest op de gemeente Bunnik en wat de verwachtingen van de gemeente zijn met betrekking tot deze impact in de komende jaren is toereikend toegelicht in het jaarverslag vanaf pagina 4 van de jaarstukken 2020. Deze paragraaf is in opvolging van het advies van de commissie BADO, zoals opgenomen notitie "[Notitie effecten en risico's voor decentrale overheden vertaald naar de jaarrekening 2020](#)", aan de jaarstukken 2020 toegevoegd.

In het onderdeel [COVID-19](#) gaan wij nader in op deze paragraaf en de belangrijkste effecten van COVID-19 op het vermogen en resultaat van de gemeente Bunnik.

Managementsamenvatting 2020

Verloop accountantscontrole jaarstukken 2020

De controle van de jaarrekening 2020 heeft net als vorig jaar grotendeels op afstand plaatsgevonden. Een groot verschil ten opzichte van de controle van de jaarrekening 2019 is dat ook het interne opstel en samenstelproces van jaarrekening, als gevolg van de tweede lockdown, grotendeels op afstand heeft plaatsgevonden alsmede een belangrijk deel van de bedrijfsvoering gedurende het boekjaar. Het opstel en samenstelproces, zoals dit traditioneel gezien plaatsvindt en waarop de huidige planningen ingericht zijn, moest dus op een wezenlijk andere wijze uitgevoerd worden.

Landelijk zien we dat het volledig op afstand opstellen en samenstellen van jaarrekeningen en het op afstand controleren ervan, zorgt voor langere doorlooptijden van de controle. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat natuurlijke afstemmingsmomenten op de werkvloer vervallen, waardoor het met name bij complexe dossiers langer duurt voordat de noodzakelijke, kwalitatief toereikende controle informatie, beschikbaar is. Daarnaast is ook de omvang van de accountantscontrole toegenomen door COVID-19 specifieke onderwerpen, zoals de "Corona paragraaf" en de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandigen (Tozo) en zijn gemeenten en accountants in januari 2021 geconfronteerd met een explosieve toename van het aantal regelingen die via de SiSa-bijlage gecontroleerd moesten worden.

Ook het controleproces van de jaarrekening van de gemeente Bunnik heeft mede hierdoor een langere doorlooptijd gekend dan normaal. Een bijkomend aspect ten aanzien van de vertraging waren onvoorziene omstandigheden binnen ons controleteam welke nader zijn toegelicht in ons schrijven van 18 mei 2021.

De afstemming tussen de gemeente en het controleteam vanuit Deloitte heeft, als gevolg van de huidige COVID-19 situatie, geleidt tot een andere dynamiek in de controle dan in 2019. Ondanks deze andere, meer digitale en interactieve, manier van werken en de lange doorlooptijd heeft de accountantscontrole altijd op een constructieve en positieve wijze plaats kunnen vinden. Wij vinden dit gezien de omstandigheden een knappe prestatie van het ambtelijk apparaat van de gemeente Bunnik.

02 Belangrijkste bevindingen en observaties

Belangrijkste bevindingen en observaties

Jaarrekening en jaarverslag

Wij hebben vastgesteld dat de grondslagen van de jaarrekening aanvaardbaar zijn en dat het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening.

Jaarrekening en jaarverslag

De jaarstukken 2020 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2020, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.
- De jaarrekening 2020, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting, de balans met toelichting, de SiSa bijlage en het overzicht met taakvelden.
- De Overige gegevens.

De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. het weerstandsvermogen en risicobeheersing, bedrijfsvoering en verbonden partijen) het jaarverslag. In de programmaverantwoording wordt informatie opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben wij gedaan, wat hebben wij bereikt en wat heeft het gekost?

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van deze vereisten hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat verklaringen van het bestuur in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van uw gemeente zijn uiteengezet in de toelichting op de balans vanaf pagina 165 van de jaarrekening 2020.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Effecten COVID-19

De gemeente Bunnik heeft de effecten van COVID-19 toegelicht in de jaarstukken 2020.

COVID-19

Het COVID 19 (Corona) virus heeft in de jaarrekening de eerste financiële gevolgen gepresenteerd over het boekjaar 2020. Hoe groot de financiële en maatschappelijke impact voor het boekjaar 2020 is geweest op de gemeente Bunnik en wat de verwachtingen van de gemeente zijn met betrekking tot deze impact in de komende jaren is toereikend toegelicht in de paragraaf 'Corona' op pagina 108 van de jaarstukken 2020.

Wij sommen hier de belangrijkste effecten van corona op de jaarrekening van de gemeente Bunnik op:

- **Waardering vorderingen:** als gevolg van financiële problemen of tekorten bij debiteuren en andere soorten schuldenaars bestaat een toegenomen risico op het niet ontvangen van vorderingen. Wij hebben de invorderingsrisico's en daarmee de waardering van de vorderingen gecontroleerd en wij merken op dat als gevolg van diverse steun- en coulantemaatregelen (door het rijk dan wel door de gemeente) nog geen sprake is van een grote toename in de oninbare vorderingen. Voor het boekjaar 2020 zien we dat het aantal kwijtscheldingsverzoeken is gestegen tot circa € 64.000.
- **Subsidieverstrekkings:** de gemeente heeft in de algemene subsidieverordening een hardheidsclausule opgenomen. Hierin staat dat het college in bijzondere gevallen kan afwijken. Dit houdt in dat ondanks gesubsidieerde instellingen niet alle prestaties hebben geleverd, de subsidies op basis van de hardheidsclausule kunnen worden vastgesteld en hiermee als rechtmatig kunnen worden beschouwd.
- **Tozo:** Eén van de maatregelen die het kabinet gebruikt om ondernemers te steunen tijdens de coronacrisis is de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Als onderdeel van de controle van de SiSa-bijlage hebben wij de uitvoering en verantwoording van deze regeling gecontroleerd. De gemeente Bunnik heeft de uitvoering van de Tozo uitgevoerd in samenwerking met de GR RDWI.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Rechtmatigheid

Er is geen sprake van begrotingsoverschrijdingen op het niveau van de programma's die we mee dienen te wegen in het accountantsoordeel.

Begrotingsrechtmatigheid

Naast de controle op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties in de jaarrekening 2020, hebben wij de begrotingsrechtmatigheid gecontroleerd. De toe te passen normen voor dit begrotingscriterium zijn gebaseerd op de artikelen 189, 190 en 191 van de Gemeentewet en moeten door de gemeenteraad zelf nader worden ingevuld en geconcretiseerd. Dit gebeurt door middel van de begroting en via de verordening op het financieel beheer ex artikel 212 van de Gemeentewet.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan de raad, zodat zij tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van de raad als toezichthoudend orgaan. Het begrotingscriterium is uitgewerkt in de Kadernota 2018 van de Commissie BBV. U heeft deze kaders verder verfijnd en verduidelijkt in het 'Controleprotocol 2015 en volgende jaren met bijlagen voor de accountantscontrole op de jaarrekeningen' wat op 26 maart 2015 is vastgesteld.

Wij hebben bij de controle op de jaarrekening vastgesteld dat er sprake is een begrotingsoverschrijding op programma 1 ad € 17.700. Uw gemeente heeft de aard van de overschrijding alsmede de reden van het niet meewegen van de overschrijding in het accountantsoordeel op een adequate wijze toegelicht op pagina 108 in de jaarstukken 2020. Onze conclusie is dat de overschrijdingen op programma 1 onrechtmatig zijn, maar niet meetellen in het oordeel.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Sisa-bijlage en WNT verantwoording

Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden WNT-verantwoording 2020 geconstateerd. Wij hebben geen rechtmatigheidsfouten in de SiSa-verantwoording geconstateerd.

Sisa Bijlage

Wij hebben de SiSa-bijlage gecontroleerd op basis van de nota Verwachtingen accountantscontrole SiSa 2020. Hierbij evalueren wij de getrouwheid en rechtmatigheid van de in de SiSa-bijlage verantwoorde gegevens (indicatoren).

Wij willen benadrukken dat u als gemeente zelf verantwoordelijk bent voor de volledigheid van de te verantwoorden indicatoren zoals opgenomen in de SiSa-bijlage. Indien een '0' is ingevuld, zijn wij bij uw organisatie nagegaan of deze '0' terecht is ingevuld. U heeft dit aan ons bevestigd.

De (verplichte) tabel met fouten en onzekerheden in de specifieke uitkeringen is opgenomen in bijlage D van dit accountantsverslag. Tijdens de controle hebben wij geen fouten en onzekerheden geconstateerd.

Wet normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing en vervangt tegelijkertijd de Wopt (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens). Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen.

Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt. De algemene bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2020 niet meer bedragen dan € 201.000 per jaar.

Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief - wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan - ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000.

Wij hebben tijdens onze controle geen niet gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. Voor de controle van de WNT hebben wij specialisten ingezet.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Belangrijkste schattingen

Wij zijn van mening dat de waardering van de betreffende voorzieningen en de daarbij gemaakte schattingen redelijk zijn en consistent zijn toegepast.

Voorzieningen: Evaluatie belangrijkste schattingen management

Uw gemeente heeft voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen. Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', 'egalisering van kosten' (groot onderhoud), en 'middelen van derden waarvan de besteding gebonden is'.

Vooraf de voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's en de voorzieningen ter egalisering van kosten zijn naar hun aard gebaseerd op veronderstellingen en schattingen van het management en college. Zij schatten op basis van hun kennis van de gemeente en haar omgeving in wat het effect van de te voorziene risico's, verplichtingen en kosten zal zijn in de komende jaren en wat de omvang van de voorziening moet zijn.

Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management de schattingen ontwikkelt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel en niet bedoeld om ons een oordeel te vormen over individuele schattingen. Wij zijn van mening dat de waardering van de betreffende voorzieningen en de daarbij gemaakte schattingen redelijk zijn en consistent zijn toegepast.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Grondexploitaties

De waardering van de voorraad onderhanden werk, is niet onaannemelijk bevonden.

Grondexploitaties

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van de gemeente Bunnik betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties). Hoewel de boekwaarde ten opzichte van 2019 daalt en de financiële ratio per 31 december 2020 voor de grondexploitatie -2% is, wat door de Provincie Utrecht in de signaleringswaarden voor het toezicht geclassificeerd wordt als "minst risicovol". Deze balanspost is relevant voor de accountantscontrole door de schattingselementen die zich bevinden in de ramingen van de nog te realiseren baten ad € 0,3 miljoen en lasten ad € 0,55 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen tezamen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, of te wel het resultaat van de projecten, wat leidt tot een voorziening indien verwacht wordt dat het project verlieslatend is of leidt tot (tussentijdse) winstname bij een verwachte winst.

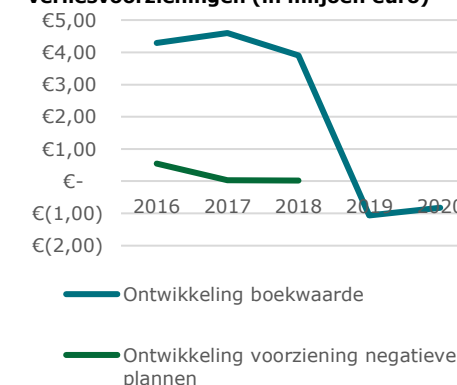
Ten behoeve van de waardering van de bouwgronden in exploitatie per balansdatum, dient de gemeente per individuele grondexploitatie te bepalen of de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar de beste inschatting, terugverdiend zal worden. De gemeente Bunnik schat per 31 december 2020 in dat er geen sprake zal zijn van toekomstige verliezen. Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.
- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen en dus van grond hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen naar een grote vraag naar woningen en grond waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo positief ontwikkeld. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen hiermee dus eveneens naar bouwcapaciteit is er sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij behorende prijsontwikkelingen?

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie en gevormde verliesvoorzieningen (in miljoen euro)

Figuur 1. De boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie van de gemeente Bunnik is in de afgelopen vijf jaar fors afgenomen.

Dit wordt met name veroorzaakt door de gerealiseerde grondverkoop bij plan De Burgje.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Grondexploitaties

De waardering van de voorraad onderhanden werk, is niet onaannemelijk bevonden.

Grondexploitaties

- Parameters: zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opertuun beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting inzake de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en plankosten?

De 5 P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf grondbeleid.

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor actualisatie van de grondexploitaties, zijnde vooral de uitgangspunten voor de planning (fasering), programmering, het prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (rente omslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen; met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2020 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen.

Tussentijdse winstneming

In 2020 heeft de commissie BBV de notitie Grondbeleid gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat voor winstneming de 'percentage of completion (POC) methode' moet worden toegepast. Hierbij geldt dat indien aan een aantal voorwaarden is voldaan winst moet worden genomen. Voor toepassing van de POC methode is het van belang dat het resultaat betrouwbaar kan worden geschat en er moet sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2020 € 82.000 winst genomen op de grondexploitaties (2019: € 4.164.000 winst genomen). De tussentijdse winstneming heeft voornamelijk betrekking de grondexploitatie Burgje. Wij hebben vastgesteld dat de verwerking van tussentijdse winstneming in overeenstemming met het BBV is.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Grondexploitaties

De waardering van de voorraad onderhanden werk, is niet onaannemelijk bevonden.

Grondexploitaties

Belangrijkste bevindingen waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiele fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/ overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen speelt bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol. Binnenstedelijke herstructurering zorgt immers voor een grotere complexiteit, doordat bestaande ruimte herontwikkeld wordt en dit type projecten hierdoor (financieel gezien) gevoeliger is voor risico's dan volledig nieuw uit te leggen locaties. Een langere doorlooptijd van projecten zorgt voor een hoger risicoprofiel doordat de schatting van kosten en opbrengsten van projecten subjectiever wordt naarmate de doorlooptijd toeneemt.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitatie Burgje het belangrijkste projecten binnen uw gemeente is. Van dit project hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten beoordeeld.

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Het niveau van de nog te maken plan- en civiele kosten niet onaannemelijk is.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2020 de per die datum vastgestelde projectkaders betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van de toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2020 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Sociaal Domein

Op deze pagina hebben wij onze bevindingen en observaties met betrekking tot het Sociaal Domein opgenomen.

Sociaal domein

Productieverantwoordingen

Als onderdeel van onze jaarrekeningcontrole van gemeente Bunnik hebben wij het Sociaal Domein (Wet maatschappelijke ondersteuning, jeugdzorg, participatiewet en aanverwante regelingen waaronder bijzondere bijstand) beoordeeld. Uw gemeente had gedurende 2020 cliënten bij meer dan 200 zorgaanbieders lopen. Van deze zorgaanbieders zijn er 90 aanbieders met een lage jaarproductie. De productieverantwoording van deze zorgaanbieders is niet voorzien van een controleverklaring. De totale onzekerheid als gevolg van ontbrekende controleverklaringen is, mede als gevolg van deze spreiding, uitgekomen op € 521.000 voor WMO en Jeugdzorg gecombineerd.

Persoonsgebonden budgetten

De werkelijke uitputting van de persoonsgebonden budgetten voor Wmo en Jeugdzorg bedraagt volgens de SVB € 333.000. De gemeente heeft voor de jaarrekening 2020 onvoldoende aanvullende werkzaamheden uitgevoerd teneinde de prestatielevering van de geleverde zorg vast te stellen. Wegens het ontbreken van deze aanvullende werkzaamheden merken wij verstrekke PGB's via de SVB aan als onzeker. Dit resulteert in een onzekerheid van € 333.000. Wij bevelen de gemeente aan om vanaf boekjaar 2021 de aanvullende interne controle werkzaamheden uit te voeren zoals opgenomen in de BADO-notitie.

De totale onzekerheid met betrekking tot Jeugd en WMO bedraagt € 854.000.

Belangrijkste bevindingen en observaties

Fraude als onderdeel van onze controle

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

Fraude als onderdeel van onze controle

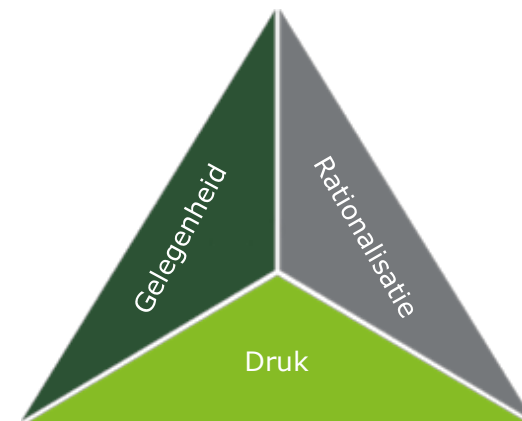
De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving

Het college van burgemeester en wethouders is primair verantwoordelijk voor het voorkomen en ontdekken van fraude en voor de naleving van wet- en regelgeving. Recente ontwikkelingen laten zien dat de handhaving van anticorruptie-wetgeving aan globalisering onderhevig is, waardoor ook gemeenten in toenemende mate te maken krijgt met anti-corruptieregels.

Als onderdeel van onze controle hebben wij het college verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of vanwege het overtreden van wet- en regelgeving, in de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat het management daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de auditcommissie. Als onderdeel daarvan hebben wij gevraagd inzicht te geven in de eigen risico-inschatting.

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college van burgemeester en wethouders, inclusief het invoeren en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, de ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Wij hebben geen aanwijzingen gekregen voor materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of overtreding van wet- en regelgeving.

03 Interne- beheersingsomgeving

Interne-beheersingsomgeving

Verbeterpunten in de interne beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2019 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en de rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2020.

De belangrijkste bevindingen uit onze managementletter 2020

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2020 een interim-controle uitgevoerd.

Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

De bevindingen naar aanleiding van deze controle hebben wij opgenomen in onze managementletter 2020. In de tabel hieronder hebben wij de bevindingen uit de managementletter 2020 opgenomen die van invloed zijn geweest op de jaarrekeningcontrole 2020.

Onderwerp	Bevinding
Wijzigingen in crediteurenstamgegevens	Wij hebben vastgesteld dat het proces rondom wijzigingen in crediteurenstamgegevens in Zorgned ontoereikend is. Hierdoor is sprake van risico op oneigenlijke betalingen. Hierbij merken wij op dat achteraf interne controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd. Hierbij zijn geen afwijkingen gebleken.
Prestatielevering	Binnen de gemeente Bunnik kunnen budgethouders zelfstandig bestellingen doen. De facturen van deze bestellingen worden eveneens goedgekeurd door de budgethouder. Hierbij constateren wij dat er geen gemandateerde functiescheiding aanwezig is tussen prestatieverklaarder en budgethouder. Hierbij merken wij op dat achteraf interne controlewerkzaamheden zijn uitgevoerd. Hierbij zijn geen afwijkingen gebleken.

3. Interne-beheersingsomgeving

Verbeterpunten in de interne beheersing

Betrouwbaarheid en continuïteit automatiseringsomgeving

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen gaan over de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

De IT-omgeving en een adequate opzet en werking daarvan nemen binnen uw organisatie een steeds dominantere plaats in met het oog op een betrouwbare geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarmee krijgt de IT ook een dominantere positie in onze controleaanpak en -uitvoering.

04 De financiële positie van uw gemeente

De financiële positie van uw gemeente

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente.

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2019 af genomen. Het eigen vermogen is met € 1,9 miljoen afgenomen, en de omvang van de netto schulden met circa € 3,8 miljoen toegenomen

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2020 bedraagt € 1,9 miljoen nadelig. Per saldo is tussentijds circa € 2,6 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2020 € 0,7 miljoen voordelig bedraagt. In de hiernaast opgenomen tabel hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen ultimo 2020 bedraagt 61% van het balanstotaal (2019: 62% van het balanstotaal).

Eigen vermogen (in miljoen euro's)	2020	2019	2018	2017	2016
Eigen vermogen per 1 januari	30,0	30,2	31,7	32,5	34,1
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 2,6	-/- 2,1	-/- 2,1	-/- 1,6	-/- 2,3
Gerealiseerd resultaat	0,7	1,9	0,6	0,8	0,7
Totaal ('saldo van baten en lasten')	-/- 1,9	-/- 0,2	-/- 1,5	-/- 0,8	-/- 1,6
Eigen vermogen per 31 december	28,1	30,0	30,2	31,7	32,5

De vermogenspositie van de gemeente Bunnik vraagt continue aandacht.

De reserve positie is ook in 2020 verder afgenomen. . De schuldquote bedraagt 11%. Dit is ver onder de kritische grens van 130%. Dit betekent dat de omvang van de schulden van de gemeente Bunnik onder de kritische grens liggen en een meer dan acceptabel niveau hebben.

Het kernpunt van de financiële positie van uw gemeente dat om aandacht vraagt is het de sluitendheid van de begroting en het interen op de reservepositie. De uitdaging voor de begroting 2022 blijft liggen op het sluitend krijgen van de begroting en het zorg dragen van een meerjarenperspectief waarbij niet veel wordt ingeteerd op de reservepositie.

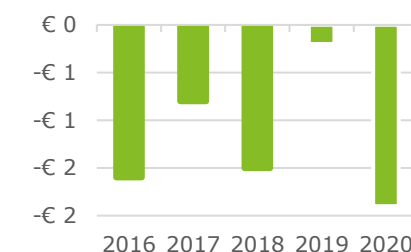
4. De financiële positie van uw gemeente (vervolg)

Het exploitatieresultaat

Exploitatieresultaat 2020 (in miljoen euro)	Rekening 2020		Begroting 2020		Vershil
Totale baten	34,1		35,3		
Totale lasten	36,0		38,5		
Gerealiseerd saldo van baten en lasten		-/- 1,9		-/- 3,2	1,3
Saldo mutaties reserves		2,6		3,2	-/- 0,6
Gerealiseerd resultaat		0,7		0,0	0,7

De exploitatie over 2020 laat een nadelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € 1,9 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 3,2 miljoen. Dit is een verschil van afgerond € 1,3 miljoen. Hier staat ten opzichte van de begroting een nadeel op de mutaties in reserves tegenover van € 0,6 miljoen. Per saldo is sprake van een verschil ten opzichte van de begroting 2020 van € 0,7 miljoen.

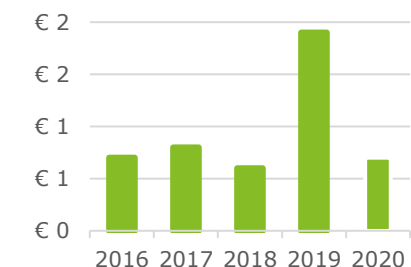
Saldo van baten en lasten (in miljoen euro)

Mutaties in reserves (in miljoen euro)

Gerealiseerd resultaat (in miljoen euro)

Het grootste voordeel in de baten doet zich voor in het programma "Sociaal Domein" (€ 2,2 miljoen) en het grootste nadeel op programma "Sociaal Domein" (€ 2,3 miljoen).

Voor een gedetailleerd inzicht in de afwijkingen en de verklarende toelichting hierbij, verwijzen wij u naar de toelichtingen van de programma's na de staat van baten en lasten, zoals opgenomen in de jaarrekening 2020.

Wij zien dat uw reserve positie boven het landelijk gemiddelde is. Uw schuldquote is bijzonder laag ten opzichte van andere vergelijkbare gemeenten. Relatief hoge reserves en een lage schuldpositie resulteert derhalve in een goede vermogenspositie van de gemeente Bunnik.

Uw gemeente heeft een nagenoeg sluitende begroting rondom de structurele lasten versus de structurele opbrengsten.

Op pagina 11 van deze rapportage gaan wij nader in op de verschillen tussen de begrote en de werkelijke lasten in het kader van de begrotingsrechtmatigheid.

4. Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is gedaald

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's.

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming, € 7,2 miljoen (2019: € 10,1 miljoen). De weerstandscapaciteit is gedaald met circa € 2,9 miljoen.

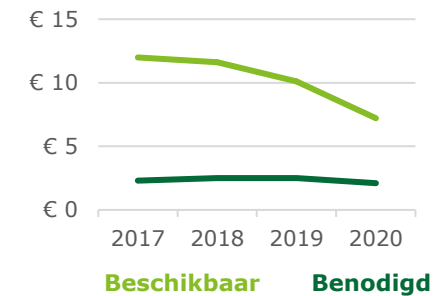
De inventarisatie van risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kans-inschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en wordt aangegeven welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie door middel van een simulatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij het vastgestelde zekerheidspercentage.

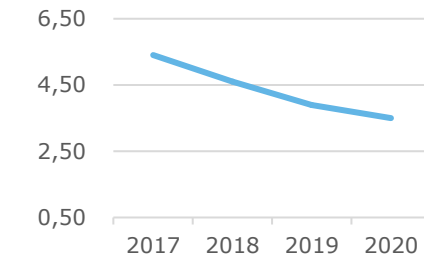
Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 2,1 miljoen (2019: € 2,6 miljoen). Ten opzichte van 2019 zijn de gekwantificeerde risico's afgenomen.

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstands-positie verwijzen wij u naar paragraaf "Weerstandsvermogen en Risicobeheersing" in het jaarverslag 2020.

Weerstandscapaciteit (in miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

05 Overige aangelegenheden

Overige aangelegenheden

Communicatie met het management

Onze communicatie met het management

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de onderneming de volledige medewerking verleend, en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

06 Bijlagen

Bijlage A – Niet-gecorrigeerde controleverschillen

Overzicht van niet-gecorrigeerde controleverschillen. Wij krijgen een schriftelijke bevestiging van het management waarin is vermeld dat, na overweging van al deze niet-gecorrigeerde posten, zowel individueel als in totaal, binnen de context van de jaarrekening als geheel, geen aanpassingen nodig zijn. De volgende niet-gecorrigeerde afwijkingen zijn gedurende onze controle geïdentificeerd:

Aard van de controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	€ 0,00miljoen	€ 0,00 miljoen
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode	€ 0,00 miljoen	€ 0,00 miljoen
Rechtmatigheidsfout is tevens getrouwheidsfout	€ 0,00 miljoen	€ 0,00 miljoen
Rechtmatigheidsfout is per saldo ook getrouwheidsfout	N.v.t.	N.v.t.
(Sub)totaal getrouwheidsfouten	€ 0,00 miljoen	€ 0,00 miljoen
Extra absolute waarde rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	€ 0,00 miljoen	
Extra foutieve financiële beheershandelingen zonder direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	
Overige rechtmatigheidsfouten	N.v.t.	
Totaal rechtmatigheidsfouten	€ 0,00 miljoen	€ 0,00 miljoen

* In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 en het normenkader is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Bijlage B – Onzekerheden in de controle

Overzicht van onzekerheden in de controle. Wij krijgen een schriftelijke bevestiging van het management waarin is vermeld dat, na overweging van deze onzekerheid, zowel individueel als in totaal, binnen de context van de jaarrekening als geheel, geen aanpassingen nodig zijn. De volgende onzekerheden zijn gedurende onze controle geïdentificeerd:

Aard van de onzekerheden	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 854.000	€ 854.000
(Sub)totaal onzekerheden in de getrouwheidscontrole	€ 854.000	€ 854.000
Extra absolute waarde onzekerheden rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit externe regels (EU-aanbesteding/Fido/etc.)	N.v.t.	N.v.t.
Extra financiële beheershandelingen met een onzeker direct financieel effect vanuit interne regels (gedoogbeleid)	N.v.t.	N.v.t.
Overige onzekerheden inzake rechtmatigheid	N.v.t.	N.v.t.
Totaal onzekerheden in de rechtmatigheidscontrole	€ 854.000	€ 854.000

In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV en het controleprotocol inclusief normenkader 2020 van uw gemeente is het kader voor de controle op de financiële rechtmatigheid opgenomen.

Wij hebben van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college heeft tevens bevestigd geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

Bijlage C – Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om het bestuur in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat het bestuur deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing.	N.v.t.	N.v.t.

Bijlage D1 – Bevindingen controle SiSa-bijlage 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder Sisa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
FIN B1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
BZK C1	Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
OCW D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
SZW G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2020	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
SZW G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_Totaal 2019	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
SZW G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeente 2020	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
SZW G3A	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2019	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
SZW G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2020	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
VWS H4	Specifieke uitkering Sport	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
VWS H8	Specifieke uitkering voor lokale Sportakkoorden (Regeling Sportakkoord)	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
Totaal			€ 0,-	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: Goedkeurend

Bijlage D2 – Bevindingen SiSa-bijlage Tozo 2020

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder Sisa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Bevindingen controle SiSa-bijlage		Fout, onzeker en/of formele onrechtmatig	Financiële omvang	Toelichting
G4	Tozo 1_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 1_fundamentele rechtmatigheidseisen exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 1_belangrijke rechtmatigheidseisen (toepassing artikel 21, lid 3 Besluit 17 april)	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 2_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 2_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 3_geen identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet en geen identificatie DigiD in combinatie met BRP of Suwinet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Tozo 3_exclusief identificatie volgens artikel 17, lid 3 Participatiewet	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
G4	Omvang vorderingen levensonderhoud (jaar T) Tozo 1 (i.v.m. verstrekte voorschotten op Tozo-aanvragen levensonderhoud welke zijn ingediend vóór 22 april 2020)	N.v.t.	€ 0,-	N.v.t.
Totaal			€ 0,-	

Strekking controleverklaring rechtmatigheid: Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid: Goedkeurend

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Bunnik in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor een tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking hiervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen. Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt, waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controle-opdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijnesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een raad van commissarissen of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze organen te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Onafhankelijkheid

Rotatie van teamleden

Een te grote mate van vertrouwdheid kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken. Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van de leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen. Het kan dan ook vereist zijn om teamleden te vervangen. Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Bunnik te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam, heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben ontvangen of verstrekt en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

This report has been prepared solely for the use of the Audit Committee, Supervisory Board and Executive Board of gemeente Bunnik and should not be distributed or quoted in whole or in part without our prior written consent. No responsibility to any third party is accepted as the report has not been prepared for, and is not intended for, any other purpose. As a consequence, we do not assume any liability or duty of care to any other person to whom this report is shown or into whose hands it may come.

The matters raised in this report are those which have come to our attention as a result of our audit and are those that we believe we need to bring to your attention. They are not a comprehensive record of all the matters arising and in particular we cannot be held responsible for reporting all risks in the business or all internal control weaknesses. Any conclusion, opinion or comments expressed herein are provided within the context of our opinion on the financial statements as a whole, which will be expressed in our auditor's report. Similarly, the comments, observations and recommendations involving systems and procedures should not be read as an opinion on the internal control structure and its operation.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a UK Private Company limited by guarantee, and its network of member firms. Neither Deloitte Touche Tohmatsu nor any of its member firms has any liability for each other's acts or omissions. Each of the member firms is a separate and independent legal entity operating under the names of "Deloitte", "Deloitte & Touche", "Deloitte Touche Tohmatsu", or other related names.

© 2020 Deloitte Accountants B.V. All rights reserved.
Member of Deloitte Touche Tohmatsu Limited